

brupartners
.brussels

concertation économique et sociale
economisch en sociaal overleg

ADVIES

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de leveringsvergunning voor flexibiliteitsdiensten en de leveringsvergunning voor aggregatiediensten en tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 18 juli 2002 houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een leveringsvergunning voor elektriciteit en het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 6 mei 2004 houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een leveringsvergunning voor gas

Aanvrager	Minister Alain Maron
Aanvraag ontvangen op	20 november 2023
Aanvraag behandeld door	Commissie Leefmilieu
Advies aangenomen door de Plenaire vergadering op	21 december 2023

Brupartners bestaat uit 7 effectieve en 7 plaatsvervangende leden die **de representatieve werkgeversorganisaties (BECI)** vertegenwoordigen, 6 effectieve en 6 plaatsvervangende leden die **de representatieve middenstandsorganisaties** vertegenwoordigen, 2 effectieve en 2 plaatsvervangende leden die **de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector (BRUXEO)** vertegenwoordigen en 15 effectieve en 15 plaatsvervangende leden die **de representatieve werknemersorganisaties** vertegenwoordigen (6 ABVV, 6 ACV, 3 ACLVB).

BRUPARTNERS

Bischoffsheimlaan 26 – 1000 Brussel

Tel : 02 205 68 68 – brupartners@brupartners.brussels – www.brupartners.brussels

Vooraf

Dit ontwerpbesluit voorziet wijzigingen die de implementatie mogelijk moet maken van de wijzigingen van de elektriciteits- en gasordonnanties in 2022. Concreet is voorzien om:

1. de criteria en regels met betrekking tot de leveringsvergunningen voor elektriciteit en gas (reorganisatie en herformulering van de criteria en van bepaalde procedureregels om de samenhang met de ordonnanties te verzekeren, de verduidelijking van de verplichtingen van de leveranciers die hun leveringsactiviteit stopzetten, het in overeenstemming brengen van het besluit inzake leveringsvergunningen voor gas met het besluit inzake leveringsvergunningen voor elektriciteit, en de operationalisering van het concept van een 'beperkte' leveringsvergunning);
2. de vaststelling van verschillende criteria en regels met betrekking tot de leveringsvergunningen voor flexibiliteits- en aggregatiediensten (vaststelling van de procedure en de vereisten voor de aflevering en het behoud van die vergunningen, alsook de rapportering in verband met de uitoefening van deze activiteiten).

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Energiegemeenschap en actieve klanten

De uitvoering van de wijzigingsbepalingen van 2022 in de ordonnanties "gas" en "electriciteit" hebben geleid tot de aanwezigheid van een nieuwe speler, de "energiegemeenschap" en tot de bepaling van een operationeel kader dat haar genegen is en tot bepalingen betreffende de "actieve klanten".

Brupartners herhaalt in dit verband de volgende beschouwingen (uitgebracht in het advies [A-2021-010-BRUPARTNERS](#)):

"**Brupartners** neemt akte van de wens om de collectieve productie van energie, en meer bepaald van elektriciteit, uit hernieuwbare en lokale bronnen aan te moedigen. Hij stelt vast dat deze wens met name tot uiting komt doorheen de erkenning van het bestaan van een nieuwe speler, de « energiegemeenschap », en de vaststelling van een voor haar gunstig operationeel kader, alsmede doorheen een aantal bepalingen betreffende de « actieve afnemers ».

Ter ondersteuning van deze doelstelling wil **Brupartners** niettemin de aandacht vestigen op de volgende elementen (met name gelet op het feit dat de productie van energie uit hernieuwbare en lokale bronnen een potentieel goedkopere energie is) :

- Het risico dat een markt met verschillende snelheden ontstaat indien alleen meer bevoorrechte verbruikers de mogelijkheid hebben om toegang tot energiegemeenschappen te krijgen of om investeringen te financieren waardoor zij « actieve afnemers » kunnen worden (ongeacht dit « voorrecht » wordt verleend dankzij een economische status of een goed niveau van marktkennis of een goede perceptie van de waargenomen belangstelling) ;
- De vraag naar de graad van bescherming van de verbruikers die deel zullen uitmaken van

een energiegemeenschap, met name wat de toegang tot het statuut van « beschermde afnemer » betreft ;

- De effecten op de financieringsbehoeften voor het beheer en onderhoud van het energienet, omdat hoewel het verbruik van lokaal geproduceerde elektriciteit de financieringsbehoeften zou moeten verminderen (wat uiteraard positief is), ervoor moet worden gewaakt dat de financiering van de resterende netwerkkosten uitsluitend wordt gedragen door verbruikers die geen energieproducenten, actieve afnemers of leden van een energiegemeenschap zijn. Bovendien dient er te worden gezorgd voor objectivering van de nettarieven van de energiegemeenschappen en voor transparantie over de wijze waarop deze nieuwe spelers deze tarieven in de prijs van hun energie zullen doorberekenen ;
- De moeilijkheid om bepaalde « verhuurders » ertoe aan te zetten om investeringen in energieproductie te doen in woningen die door « huurders » worden bewoond.

Brupartners dringt er dan ook op aan dat de bepalingen ter aanmoediging van collectieve energieproductie uit hernieuwbare en lokale bronnen, waarvan de energiegemeenschappen deel zullen uitmaken :

- ten goede zouden komen aan alle verbruikers, met name door bepalingen vast te stellen die gemakkelijk te begrijpen zijn, door informatie-inspanningen te leveren (zie hieronder) en door te zorgen voor de toegankelijkheid van deze voorzieningen (bijvoorbeeld via de derde betalingsmechanismen die voor de installatie van fotovoltaïsche panelen zijn ingevoerd).

In dit verband uit **Brupartners** zijn twijfels over het belang voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om interregionale energiegemeenschappen toe te laten. Hij is van mening dat deze mogelijkheid het effect van een markt met verschillende snelheden zou kunnen versterken, doordat er een onderscheid wordt gecreëerd tussen verbruikers die van tweede verblijven genieten (waarvan zij de productie zouden kunnen verbruiken) en de andere verbruikers.

Voorts zou de opstelling van een plan voor een geleide ontwikkeling van energiegemeenschappen die vanuit openbare gebouwen (scholen, administratieve gebouwen, sociale woningen, ...) goed over het gewestelijk grondgebied zijn verspreid, ertoe bijdragen dat alle Brusselse inwoners gelijke toegang tot de energiegemeenschappen zouden hebben. Idealiter zou een dergelijk plan door zowel de gewestelijke als de lokale overheden in overleg moeten worden opgesteld.

- hetzelfde niveau van consumentenbescherming als op de « traditionele/klassieke » energiemarkt zouden waarborgen.
- transparant zouden zijn, met name voor wat de tariefstructuur ervan betreft.

Daarnaast wenst **Brupartners** de aandacht te vestigen op een aantal aanvullende elementen, die specifiek betrekking hebben op energiegemeenschappen :

- De definities van drie soorten energiegemeenschappen (« van burgers », « hernieuwbare » en « lokale ») houden in dat alle energiegemeenschappen een winstoogmerk kunnen nastreven. Deze definities bepalen immers dat « *het hoofddoel [van de energiegemeenschappen] bestaat*

uit het bieden van milieu-, sociale of economische gemeenschapsvoordelen aan haar deelnemers of aan de gebieden waar ze actief is en niet zozeer uit financiële winst te genereren ».

Noch het begrip « economische voordelen », noch het « voornaamste » karakter van deze doelstelling worden echter gedefinieerd.

Bovendien moeten de statuten van een energiegemeenschap de modaliteiten voor het gebruik van de door deze gemeenschap gegenereerde winsten vastleggen (artikel 68 tot invoeging van een artikel 28tredecies in de ordonnantie « elektriciteit »).

Aangezien de energiegemeenschappen een rechtspersoon met winst oogmerk kunnen zijn, zullen deze tot slot niet noodzakelijk de vorm van een vzw hoeven aan te nemen.

- De energiegemeenschappen van « burgers » onderscheiden zich met name van andere energiegemeenschappen door het feit dat zij grote bedrijven (ook deze waarvan het hoofddoel de productie van elektriciteit is) onder hun leden kunnen tellen. Voorts worden energiegemeenschappen van « burgers » niet als een « autonome » rechtspersoon gedefinieerd. Bijgevolg zal een energiegemeenschap van « burgers » door een al bestaande rechtspersoon of een rechtspersoon waarvan het doel niet tot de levering van energie is beperkt, of door een filiaal van een grote groep kunnen worden gevormd.

Bovendien kunnen energiegemeenschappen van « burgers » niet-hernieuwbare energie produceren en delen, maar deze ook « verbruiken » (d.w.z. kopen) en « leveren » (d.w.z. verkopen).

Deze elementen houden het risico in dat energiegemeenschappen van « burgers » (mogelijk filialen van een bestaande leverancier) voor een deel van de verbruikers de exclusieve leverancier zouden worden, zo niet in rechte, dan toch in feite. Terwijl dit risico bijzonder groot is voor energiegemeenschappen van « burgers », gelet op de aangehaalde elementen, geldt dit ook voor alle energiegemeenschappen (zij het in mindere mate).

- Het voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie tot organisatie van de elektriciteitsmarkt bepaalt dat grote ondernemingen in theorie geen « effectieve controle » over energiegemeenschappen kunnen uitoefenen. Het begrip « effectieve controle » is echter niet gedefinieerd. Bovendien komt het in de praktijk vaak voor dat een minderheids-participatie binnen een rechtspersoon een dergelijke controle mogelijk maakt.
- De statuten van de energiegemeenschappen moeten in modaliteiten voor uittreding uit de gemeenschap voorzien. Indien binnen de energiegemeenschap een grote onderneming eigenaar is van de productiemiddelen en op elk moment het spectrum van een uittreding uit de gemeenschap kan dooreenhalen, zal deze onderneming de controle over de energiegemeenschap hebben.

Voorts maken de bepalingen van het voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, zoals deze zijn voorzien, het mogelijk om zich een situatie voor te stellen waarin een speler op de markt van de energiegemeenschap besluit om, zelfs na voorafgaande kennisgeving, zijn aanwezigheid in een dergelijke energiegemeenschap te beëindigen en om de middelen voor de energieproductie bijvoorbeeld om redenen van rentabiliteit te ontmantelen. Een hele wijk zou dan van een

energiegemeenschap verstoken blijven. Hoewel gebruikers geacht worden een gewone leverancier te behouden, zijn de gevolgen van een dergelijke verdwijning van een gemeenschap moeilijk te bepalen.

- Aangezien energiegemeenschappen worden beschreven als lokale netwerken, die rond de productiemiddelen zijn gecentreerd, zullen de « deelnemers » aan deze gemeenschappen, die in werkelijkheid hun afnemers zullen zijn, mogelijk gebonden zijn en niet van energiegemeenschap kunnen veranderen zoals men van leverancier verandert.
- Deelnemers aan een energiegemeenschap genieten niet van de bescherming die gewone afnemers van de huidige leveranciers tegen individuele stroomuitval wordt geboden.
- Er zijn geen specifieke beperkingen of vormen van regulering voor de prijs van door energiegemeenschappen geleverde energie. Als gevolg daarvan zullen de energieprijzen waarschijnlijk verschillen naargelang van de energiegemeenschap waarbij een deelnemer is aangesloten.

Op basis van deze elementen is **Brupartners** van mening dat :

- Men er bijzonder waakzaam voor moet zijn dat de consumenten niet in een minderwaardige positie ten opzichte van bepaalde energiegemeenschappen worden geplaatst.
- De energiegemeenschap van « burgers » het risico inhoudt dat de aan de verbruiker geboden waarborgen worden omzeild, dat de gelijkheid op het gebied van prijzen wordt doorbroken en dat er op lokaal niveau nieuwe particuliere en monopolistische spelers opduiken. Daarom zou er van deze vorm van energiegemeenschap moeten worden afgestapt.
- De wetgeving het gebruik van de winsten van de « hernieuwbare » en « lokale » energiegemeenschappen strikt moet reguleren (er zouden slechts twee winstbestemmingen mogen worden toegestaan, met name enerzijds de aankoop van apparatuur voor energieproductie en anderzijds de gelijke herverdeling van de winsten onder de deelnemers). Bovendien zou het gebruik van eventuele winsten door Brugel moeten worden goedgekeurd.
- De « hernieuwbare » en « lokale » energiegemeenschappen moeten verplicht als vzw's worden gestructureerd, of als coöperaties met name in de hypothese waarin er voor de verdeling van de winsten onder de deelnemers wordt gekozen ;
- De doelstelling van energiegemeenschappen moet globaal worden verduidelijkt en opnieuw op het delen van eigen geproduceerde energie worden toegespitst. Dit omdat, hoewel het aanvaardbaar kan zijn dat deze spelers zich bij derden van energie bevoorraden voor hun eigen behoeften die niet door hun « eigen productie » kunnen worden gedekt, het de energiegemeenschappen niet mag worden toegestaan om van derden verworven energie aan te kopen en door te verkopen.

Tot slot stelt **Brupartners** voor om zich op de bestaande voorzieningen of spelers te verlaten om de ontwikkeling van energiegemeenschappen te ondersteunen. In dit verband is hij van mening dat « homegrade » een bevoorrechte partner zou moeten zijn.

1.2 Coöperaties

Een aantal van de zorgen die in bovenstaand advies zijn uitgedrukt, gelden ook voor coöperaties die via een beperkte licentie aan hun leden zouden leveren, zoals bedoeld door het ontwerp van besluit.

Hoewel deze laatste juridisch gezien door het vennootschapsrecht worden omkaderd, vindt **Brupartners** het ook relevant om voor een goede omkadering van deze voorziening te zorgen, om zo te waarborgen dat in de eerste plaats sociale en milieudoelstellingen worden nagestreefd. Dit om te voorkomen dat de sociale en milieudoelstellingen van coöperaties voor andere doeleinden worden misbruikt (met name door grote groepen of actieve leveranciers die klanten via de coöperatie selecteren of die de door de algemene leveringsvergunning vereiste bijkomende verplichtingen omzeilen). Hij acht het bijvoorbeeld noodzakelijk om de maximale omvang van een coöperatie vast te stellen of om er een beginsel van winstbeperking op toe te passen. Bovendien stelt hij voor om te onderzoeken of de erkenning als sociale economie geen mogelijkheid is om voor de coöperaties en energiegemeenschappen in kwestie te volgen.

*

* *